

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ – 19ος αι. κεφ. Α και Β

Α. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Κεφ. 1 Τα δημογραφικά δεδομένα

1. Να περιγράψετε την κατάσταση α) της υπαίθρου και β) των πόλεων μετά την Επανάσταση.
2. Τι γνωρίζετε για τις μετακινήσεις των Ελλήνων μέσα και έξω από την Ελλάδα από την ίδρυση του κράτους ως τις αρχές του 20^{ου} αι.

Κεφ. 2 Οι παραγωγικές δυνάμεις μέσα και έξω από την Ελλάδα και η «Μεγάλη Ιδέα»

1. Σε ποιο μοντέλο (πρότυπο) ανάπτυξης είναι προσανατολισμένη η χώρα και για ποιους λόγους αυτό δεν επιτυγχάνεται αρκετές δεκαετίες μετά την απόκτηση της ανεξαρτησίας;
2. Να παρουσιάσετε τις επιπτώσεις που είχε στον πολιτικό και οικονομικό τομέα της μικρής Ελλάδας η ύπαρξη ισχυρών κέντρων ελληνισμού έξω από τα σύνορά της και η εθνική ιδεολογία που δημιουργήθηκε ως επακόλουθο της.
3. Να εξηγήσετε πώς το όραμα της "Μεγάλης Ιδέας" αποτέλεσε τροχοπέδη στην εσωτερική ανάπτυξη του ελληνικού κράτους.
4. Να εξηγήσετε γιατί πολλές δεκαετίες μετά την ανεξαρτησία της η Ελλάδα εξακολουθούσε να μοιάζει περισσότερο με την Ανατολή παρά με τη Δύση.

Β. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 19ο ΑΙΩΝΑ

Κεφ. 1 Το εμπόριο

1. α) Για ποιους λόγους το μέχρι το 1913 εμπόριο της Ελλάδας ήταν κατά κανόνα εξωτερικό και ποιες συνέπειες είχε αυτό στην ελληνική οικονομία; β) Να το συγκρίνετε με το εμπόριο των Ελλήνων του εξωτερικού.
2. Να προσδιορίσετε τους λόγους για τους οποίους η εσωτερική εμπορική κίνηση της Ελλάδας παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα κατά τον 19ο αιώνα.
3. Να αναφέρετε σύντομα τους λόγους που ευνόησαν την ανάπτυξη του εμπορίου της Ελλάδας με το εξωτερικό κατά το 19ο αιώνα.
4. α) Ποια η σημασία του εξωτερικού εμπορίου για την ελληνική οικονομία; β) Ποιοι παράγοντες συντέλεσαν στην ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου;

5. α) Ποια ήταν τα εξαγόμενα προϊόντα; β) Ποια ήταν τα εισαγόμενα προϊόντα;
6. Να αναφερθείτε στην ελληνική εμπορική δραστηριότητα εκτός των ορίων του ελληνικού κράτους.

Κεφ. 2 Η εμπορική ναυτιλία

1. Να επισημάνετε τις συγκυρίες που ευνόησαν τη ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα των Ελλήνων προεπαναστατικά και να εντοπίσετε τι απέμεινε από αυτήν μετά τη δεκαετία 1820-1830.
2. Να αιτιολογήσετε τη ναυτιλιακή και εμπορική ανάπτυξη πολλών παραλιακών περιοχών του ελληνικού χώρου κατά τον 18ο αιώνα.
3. Να αναφέρετε τις ενέργειες στις οποίες προέβη το ελληνικό κράτος και η ιδιωτική πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της ελληνικής ατμοπλοΐας μετά τα μέσα του 19ου αιώνα.
4. Να αναφέρετε τους παράγοντες που ανέδειξαν τη Σύρο σε σημαντικό κέντρο της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας μετεπαναστατικά.
5. Να αναφερθείτε στις επιπτώσεις που είχε η Επανάσταση του 1821 στη ναυτική και εμπορική δραστηριότητα των Ελλήνων.
6. Να αναφέρετε πώς επηρέασε ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον ελληνικό εμπορικό στόλο.

Κεφ. 3 Η διανομή των εθνικών κτημάτων

1. α) Να ορίσετε τις "εθνικές γαίες". β) Να αναφέρετε τους τρόπους αξιοποίησης τους από το ελληνικό κράτος στη διάρκεια του Αγώνα Ανεξαρτησίας.
2. Να καταδείξετε τις παραμέτρους που κατέστησαν σύνθετο πρόβλημα τη διανομή των "εθνικών γαιών".
3. Να αναφέρετε τις συνέπειες του πολυτεμαχισμού των "εθνικών γαιών" στο πολιτικοκοινωνικό επίπεδο.
4. Να παρουσιάσετε τον τρόπο με τον οποίο επιλύθηκε το πρόβλημα των "εθνικών γαιών" κατά τα χρόνια 1870-71.
5. Να επισημάνετε τις συνέπειες της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1871 στην οικονομική ζωή της Ελλάδας.
6. Να συγκρίνετε τον πολυτεμαχισμό των εθνικών γαιών στον ελληνικό χώρο με την κατάσταση που επικρατούσε στον αγροτικό τομέα στην ανεπτυγμένη Δύση τον 19ο αι. (+σ. 42).

7. Να αναφέρετε: α) τους στόχους των νομοθετικών ρυθμίσεων του 1870-71 σχετικά με τον αγροτικό τομέα β) τον στόχο της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1917. (+σσ. 43-44).

Κεφ. 4 Η εκμετάλλευση των ορυχείων

1. Να αναφέρετε τις κύριες δραστηριότητες (σε τι αποσκοπούσαν) σχετικά με την εκμετάλλευση του υπεδάφους στην Ελλάδα.
2. Πώς εξελίχθηκε η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου στην Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του 1860 έως το τέλος του 19ου αιώνα;
3. Να αναφέρετε τους παράγοντες που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη της εκμετάλλευσης του υπεδάφους κατά τον 19ο αιώνα στην Ελλάδα

Κεφ. 5 Η δημιουργία του τραπεζικού συστήματος

1. Να διερευνήσετε τους λόγους για τους οποίους η δημιουργία τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα αποτέλεσε κεντρικό σημείο στους κυβερνητικούς σχεδιασμούς.
2. α) Ποιες ανάγκες επεδίωκε να καλύψει η ίδρυση τραπεζικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα το 19ο αιώνα; β) Κάτω από ποιες συνθήκες ιδρύθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας; Να παρουσιάσετε συνοπτικά τη δραστηριότητα της στα πρώτα στάδια της ίδρυσης της.
3. Πώς θα χαρακτηρίζατε το πιστωτικό σύστημα της χώρας και ποια σχέση είχε με την τοκογλυφία;
4. Να αναφερθείτε στην εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος από τη δεκαετία του 1860 και μετά. (19ος αι.).
5. Σε ποια κατάσταση βρισκόταν το πιστωτικό σύστημα της χώρας μέχρι το 1841;

Κεφ. 6 Η βιομηχανία

1. α) Να αναφέρετε τους λόγους για τους οποίους η βιομηχανική ανάπτυξη παρέμεινε στάσιμη κατά τις πρώτες δεκαετίες της Ανεξαρτησίας, β) Να παρουσιάσετε τους λόγους για τους οποίους η βιομηχανική ανάπτυξη υπήρξε υποτονική μέχρι το 1912-1913.
2. Να προσδιορίσετε τα χαρακτηριστικά των πρώτων μονάδων παραγωγής στον ελληνικό χώρο κατά τις πρώτες δεκαετίες της Ανεξαρτησίας.
3. Να αναφέρετε τα εμπόδια που αντιμετώπιζε η ανάπτυξη της βιομηχανίας στην Ελλάδα α) μέχρι το 1913 β) μετά το 1913.

Κεφ. 7 Τα δημόσια έργα

1. Να αναφέρετε τους παρωθητικούς και ανασταλτικούς παράγοντες για την κατασκευή οδικού δικτύου.
2. Ποιες άλλες κατηγορίες δημοσίων έργων γνωρίζετε πλην της συγκοινωνίας;
3. Να παρουσιάσετε τις συνθήκες που επικρατούσαν στον τομέα των υποδομών του ελληνικού κράτους κατά το 1830 (προθέσεις και αντιξοότητες).
4. Να αναφερθείτε στα δημόσια έργα τα οποία εξυπηρέτησαν: α) την γεωργία β) την ναυσιπλοΐα.
5. Ποια δημόσια έργα κατασκευάστηκαν στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα (εκτός από το σιδηροδρομικό δίκτυο);

Κεφ. 8 Το δίκτυο των σιδηροδρόμων

1. Κάτω από ποιες συνθήκες και συγκυρίες δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για υλοποίηση των σχεδίων κατασκευής σιδηροδρομικών δικτύων;
2. Να παρουσιάσετε την προσφορά του σιδηροδρομικού δικτύου στην Ελλάδα.
3. Να προσδιορίσετε τους λόγους που οδήγησαν στη διακοπή των επενδύσεων στο χώρο του σιδηροδρόμου.
4. Να εντοπίσετε τις συνέπειες που είχε η λειτουργία του σιδηροδρόμου στην ελληνική κοινωνία.
5. Να εξηγήσετε πώς σχετίζεται η κυριαρχία του σιδηροδρόμου στις χερσαίες μεταφορές με τη βιομηχανική επανάσταση κατά τον 19ο αι.
6. Να αναφερθείτε στη χρονική διάρκεια (έναρξη, ολοκλήρωση, φάσεις) κατασκευής του σιδηροδρομικού δικτύου στην Ελλάδα και να το συγκρίνετε με το διεθνές δίκτυο της ίδιας εποχής.

Κεφ. 9 Τα εθνικά δάνεια

1. Να παρουσιάσετε τους λόγους που επέβαλλαν τη δανειοληπτική πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων και τις επιπτώσεις που συνεπάγονταν στην εθνική οικονομία κατά τα έτη 1824-1890.
2. Να αναφέρετε τους λόγους που οδήγησαν τις ελληνικές κυβερνήσεις σε δανεισμό κατά την περίοδο 1860-1892 καθώς και τους τρόπους αξιοποίησης αυτών των δανείων.

Κεφ. 10 Η πτώχευση του 1893 και ο Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος

1. Να αναφερθείτε στο ρόλο του Δ.Ο.Ε. και στα αποτελέσματα που είχε.

2. Ποιες ανάγκες, στη δεκαετία του 1860, οδήγησαν το ελληνικό κράτος στην αναζήτηση τρόπων αξιοποίησης των δυνατοτήτων της ομογένειας;

3. Να εξηγήσετε τους όρους: πτώχευση, Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος

4. Να προσδιορίσετε τις συνθήκες που οδήγησαν την Ελλάδα σε καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου.

5. Να αναφέρετε τα αποτελέσματα του ΔΟΕ έως και τη συμμετοχή της Ελλάδας στους Βαλκανικούς πολέμους. (+σσ. 48 – 49: «Χαρακτηριστικό είναι ... στρατιωτικές κινητοποιήσεις του 19ου αιώνα»

Κεφ. 11 Το εξωελλαδικό ελληνικό κεφάλαιο

1. α) Να προσδιορίσετε τις συνθήκες που οδήγησαν τους Έλληνες κεφαλαιούχους της Διασποράς στο να αναζητήσουν στην Ελλάδα νέο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας. β) Σε ποιους τομείς της οικονομίας του ελληνικού κράτους αναπτύχθηκε η επιχειρηματική τους δραστηριότητα;

2. Να περιγράψετε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έλαβε χώρα η μαζική εισροή (διείσδυση) κεφαλαίου από τους ομογενείς της διασποράς στην Ελλάδα.

3. Γιατί χαρακτηρίζεται το εξωελλαδικό ελληνικό κεφάλαιο χρυσή εφεδρεία;

4. Πώς αντιμετώπιζαν οι Έλληνες της Διασποράς το ελληνικό βασίλειο κατά τις πρώτες δεκαετίες του ελεύθερου βίου;

5. Να αιτιολογήσετε το χαρακτηρισμό της οικονομικής συμπεριφοράς των πλουσίων ομογενών ως "κερδοσκοπικής" κατά τον 19ο αιώνα.

6. Να αιτιολογήσετε την αλλαγή οικονομικής συμπεριφοράς των ομογενών κεφαλαιούχων προς το ελληνικό κράτος κατά τη δεκαετία του 1860.

7. Να σχολιάσετε την επενδυτική δραστηριότητα των Ελλήνων της Διασποράς στον ελλαδικό χώρο.

8. Να περιγράψετε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διεκόπησαν οι δραστηριότητες των Ελλήνων κεφαλαιούχων στην ανατολική Μεσόγειο και να διερευνήσετε τις συνέπειες που είχε αυτό στην ελλαδική οικονομία.

9. Να προσδιορίσετε τις περιοχές δραστηριοποίησης του εξωελλαδικού ελληνικού κεφαλαίου και να αναφερθείτε στη σημασία που είχε το εξωελλαδικό ελληνικό κεφάλαιο για την εγχώρια οικονομία, αλλά και για το μικρό ελληνικό κράτος.

10. Ορισμός Τανζιμάτ.

11. Να αναφέρετε τους τομείς δραστηριοποίησης του εξωελλαδικού κεφαλαίου εντός των ορίων του ελληνικού κράτους.

12. Να αναφερθείτε στη μεγάλη μάζα των Ελλήνων της Διασποράς και στον ρόλο της στην οικονομία του ελληνικού κράτους. (+σ. 49 για την υπερπόντια μετανάστευση)

